

ПОДГОТОВКА ЗА ТЕСТ БР.3

(од Операта во Италија до Романтизмот во Норвешка, Финска и Шпанија)

1. За опера:

- Најпознати оперски композитори од Италија, Германија и Франција и наслови на нивните најпознати опери;
- Карактеристики на операта во 19. век во Италија и Германија;
- Реформата на Вагнер (главни карактеристики);
- За веризмот (прашања од тетратката - види ја презентацијата на веб страната/час по музичка уметност);
- <https://www.gimprilep.edu.mk/cas/muzicka-umetnost.html>
- Кратки содржини на оперите: „Севилски бербер“, „Травијата“, „Трубадур“, „Аида“, „Риголето“, „Волшебниот стрелец“, „Кармен“ „Кавалерија рустикана“, „Палјачи“ и „Мадам Батерфлај“ (нема да се бара раскажување- ќе има асоцијации и кратки прашања);

2. За Национални школи:

- Руска национална школа- прашања од тетратката;
- <https://www.gimprilep.edu.mk/muzicka-umetnost/romantizmot-vo-rusija.pdf>
- <https://www.gimprilep.edu.mk/muzicka-umetnost/podgotovka-za-test-br-3-vtoro-i-treto-nivo.pdf>
- Петар Илич Чајковски (VI точка од тетратката);
- Чешка национална школа- Сметана и Дворжак (IV, VI и VII точка од тетратката);
- Полска национална школа-Шопен (IV, V, VII точка од тетратката);
- Романтизмот во Норвешка, Финска и Шпанија- претставници и наслови на најпознати дела (само делата кои ги слушавме на часот).

Содржини на опери:

1. Севилски бербер (од учебникот)

<https://www.youtube.com/watch?v=oSjyDH4MJCc>
(цела опера со преводи на повеќе јазици)

https://www.youtube.com/watch?v=Tkotexcsh_A
(содржина во 3 минути- англиски)

<https://www.youtube.com/watch?v=RS4GlxJyDMs>
(цртан филм- скратена верзија- англиски превод)

2. Травијата

<https://www.gimprilep.edu.mk/muzicka-umetnost/TRAVIJATA.pdf>

https://www.youtube.com/watch?v=tog9KGlPW4Q&list=PLFBZde4_Sgq29T5ETbmWwLuznfLE8FQfy&index=2
(опера со англиски превод)

https://www.youtube.com/watch?v=ZP-AXxhxC_g
(содржина во 3 минути на англиски)

3. Аида (од учебникот)

<https://www.youtube.com/watch?v=dGQKmlFm8XY>
(цела опера со англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=hCh7sDvLTro>
(опера – филм со руски превод)

4. Риголето:

<https://www.youtube.com/watch?v=fYDI6MWkCW8>
(опера-филм со англиски и француски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=YXFy9IYMeE4>
(цртан филм- скратена верзија- има аутопревод на македонски и други јазици)

Војвода од Мантова приредува забава во својот дворец. На гостите им се фали со свои освојувања на жените и *и* се додворува на грофицата Чепрано. Неговиот дворски шут, грбавецот Риголето се подбива со него. На сцената доаѓа дворјанинот Маруло и раскажува дека слушнал дека Риголето има млада љубовница која ја крие во својата кука. На забавата упаѓа грофот Монтероне кој сака да му се одмазди на војводата поради обесчестување на неговата ќерка. Стражарите го апсат. Додека го одведуваат Риголетому се потсмева. Монтероне му фрла клетвата- и тој да го почувствува истото што и тој.

Вознемирен, Риголето набрзо оди дома. Загрижен е за својата ќерка Ѓилда. На патот се сретнува со Спарафучило (професионалниот убиец) кој му ги нуди своите услуги. МУ велел дека тој сигурно има непријатели поради убавата девојка која ја чува дома. Риголето го одбива.

Дома радосно го чека неговата ќерка Ѓилда која не знае со што се занимава татко и. Поради големата грижа нешто да не и се случи, Риголето и забранил да излегува од дома освен кога оди во црква, но само со својата слугинка- Ѓована.

По неговото заминување Ѓилда и се доверува на Ѓована. Вели дека има грижа на совест поради тоа што на Риголето не му кажала дека во црквата и се додворувал еден студент (кој всушност бил војводата од Мантова) и дека и се допаѓал. Војводата, кој во тој момент се појавил ја слушнал. Претходно и платил на Ѓована на никој да не му кажува дека тој се крие во градината. Започнува да и се додворува на Ѓилда претставувајќи се како сиромашен студент, но набрзо заминува бидејќи слушнал врева на улицата и помислил дека Риголето се враќа.

Пред куќата Риголето наидува на дворјаните кои имале намера да му се одмаздат киднапирајќи ја девојката за која мислеле дека му е љубовница. На Риголето му велат дека тргнале да ја киднапираат грофицата Чепрано и го убедуваат да им помогне. Бидејќи грофицата живеела во близина на неговата куќа (преку пат) Риголето ништо не се посомневал. Тој пристанува да ја придржува скалата, но претходно му стават **превез** преку очите. Така, не знаејќи тој помогнал при киднапирањето на сопствената ќерка. Додека ја носеле, Ѓилда успеала да го симне превезот и да го викне татко и даи помогне, но веќе било доцна.

Во својот дворец војводата размислува за Ѓилд за која слушнал дека е киднапирана. Доаѓаат дворјаните кои му ја раскажуваат како ја киднапирале девојката од куќата на Риголето. Тој сфаќа дека тоа е Ѓилда и оди да ја види и освои. Доаѓа и Риголето кои претпоставува дека ќерка му е тука. Се обидува да ја најде, но дворјаните се подбиваат со него. Му велат дека сонувал. Тој им вели дека девојката е неговата ќерка и ги моли да му ја вратат. Се обидува да влезе во собата каде што се наоѓа Ѓилда, но безуспешно. Таа истрчува и му се фрла во прегратката. Дворјаните заминуваат, а тој на ќерка му раскажува се за војводата. И ветува дека ќе му се одмазди. Но, Ѓилда е вљубена во војводата и го моли Риголето да го поштеди.

Риголето и Ѓилда доаѓаат пред куќата/гостилницата во која живее Спарафучиле со неговата сестра Магдалена. Риголето сака да и покаже на Ѓилда каков е војводата кој моментално се наоѓа во гостилницата. Војводата флертува со Магдалена. Ѓилда е очајна. Риголето ја праќа да се облече како машко да би можела сама да оди во Верона, каде тој подоцна ќе и се придружи. На Спарафучило му плаќа да го убие војводата, но му вели дека на полноќ ќе дојде по неговото тело.

Откако војводата заминал на спиење, Магдалена го моли брат и да го поштеди бидејќи и таа е вљубена. Спарафучиле и ветува само во случај до полноќ да пронајде некое друго тело за да го подметне на Риголето. Ѓилда, која во меѓувреме се вратила и го слушнала разговорот одлучува да се жртвува. Таа влегува во гостилницата облечена како машко. Спарафучиле во истиот момент ја убива со нож и ја става во вреќата.

Риголето доаѓа на полноќ. Среќен, тој го носи телото до реката. Но, кога го слушнал војводата дека пее во куќата сфатил дека е измамен. Ја отвора вреќата и со ужас сфаќа дека тоа е неговата ќерка. Таа за момент се овестува и го моли Риголето да и прости и му умира на рацете. Очаен Риголето сфатил дека го стигнала клетвата на Монтероне.

5. Трубадур:

https://www.youtube.com/watch?v=opz5v_BLC4k (опера-филм)

https://www.youtube.com/watch?v=yMP6S_JTgBg (цела опера-англиски превод-современа костимографија)

Додека се на ноќна стража војниците на грофот Ди Луна разговараат за минатото. Капетан Фернандо раскажува за чудни настани кои тука се случиле пред многу години: На грофовиот помал брат некоја Циганка му правела маѓии, поради што ја запалиле наклада како вештерка. Нејзината ќерка се одмаздила киднапирајќи го детето. По некој ден е пронајден костур на

спаленото дете. Од тој ден грофот Ди Луна постојано мисли на настанот и сака да ја најде жената и да се одмазди за смртта на својот брат.

Во меѓувреме во операта се запознаваме со младата дворска дама, Леонора. Таа заедно со својата придружничка Инес на балконот го очекува својот кавалер Манрико. Манрико бил воин-витез кој трубадур ноќе доаѓал под пенџерето на својата љубена Леонора. Но, таа ноќ тука поминувал грофот Ди Луна кој бил вљубен во Леонора. Бидејќи надвор било темно Леонора му приоѓа на грофот (мислејќи дека е трубадур) и му упатува нежни зборови. Кога сфатила дека направила грешка веќе било доцна. Тие и така биле лути непријатели и ривали на политички план- Манрико бил водач на на бунтовниците, а Луна чувар на режимот. Манрико ја обвинува Леонора за неверство и не го слуша нејзиното објаснување. Луна го предизвикува Манрико на двобој.

Вториот чин започнува во циганскиот логот каде живее Ацучена која го одгледала Манрико. Манрико го совладал Луна во двобојот но не го убил. Потоа Луна го прати и пристигнува и го ранува Манрико. Ацучена го пронашла и му ги излечила раните. Таа му раскажува на Манрико за смртта на својата мајка во пламенот, за нејзината одмазда-киднапирање на детето и неговото фрлање во пожар. Таа открива и дека направила грешка и дека всушност го фрлила своето дете кое било на иста возраст како и грофовото. Манрике ја прашува кој е тој (а јасно е дека му е брат на Луна), но Ацучена не му одговара, односно му вели да не слуша празно зборување на една стара жена. Тој се присетил дека некоја чудна сила не му дозволила да го убије грофот во двобојот. Разговорот го прекинува веста дека Леонора тргнала да се замонаши бидејќи мислела дека Манрико е убиен во двобојот. Следната слика го прикажува Луна кој направил заседа да ја киднапира и да ја спречи Леонора да се замонаши. Меѓутоа, Манрике ја киднапира и ја носи во својот замок Кастелор.

Во логорот на Луна е донесена Ацучена. Неговите луѓе ја фатиле бидејќи мислеле дека ги шпијунира. Фернандо ја препознал Циганката која го киднапирала детето. Од зборовите на Ацучена Луна сфаќа дека таа му е мајка на Манрико. Наредува да се подготви клада. За тоа време Манрико и Леонора планираат да се венчаат во неговиот замок. Но, му доаѓа вест дека мајка му е во животна опасност.

Леонора тргнала во палатата на Луна да му некако помогне на Манрико кој е фатен и заробен. Тој е во истата ќелија е со Ацучена. Го чекаат своето погубување. Леонора во меѓувреме му предлага на Луна да направат замена- таа за животот на Манрико. Откако тој ја прифаќа понудата, таа кришум испива отров и оди во ќелијата на Манрико да му каже дека ќе биде пуштен на слобода. Тој сфатил дека таа ќе се омажи за Луна и ја окривува. Набрзо Леонора паѓа и умира. Доаѓа Луна и ја затекнува мртвата Леонора во рацете на Манрико. Веднаш го изведува Манрико на погубување. Ацучена вика но нико не и обрнува внимание. Дури кога Манрико е мртов, таа му кажува на Луна дека го убил сопствениот брат. На крајот Ацучена извикува дека мајка и конечно е одмаздена.

6. Кавалерија рустикана

https://mk.wikipedia.org/wiki/Кавалерија_Рустикана

<https://www.youtube.com/watch?v=QU5yC93ig9Q>

(опера-филм-англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=j20k1Hau3ro>

(опера со англиски превод- современа костимографија и сценографија)

<https://www.youtube.com/watch?v=arqnoxtvZ4> (опера-филм)

„Дејството се случува во едно село во Сицилија, вечерта пред Велигден. Младата девојка Сантуца се упатува кон домот на својот сакан Туриду, со цел да разговара со него. Меѓутоа, таа е сведок на тајната средба на Туриду и Лола, жената на коларот Алфио. Инаку, пред да замине во армијата, Туриду бил свршен со Лола, но потоа таа се омажила за имотниот Алфио. По враќањето од армијата, разочараниот Туриду побарал утеха во прегратките на селанката Сантуца. Совладана од љубомората, Сантуца ѝ кажува на Лучија, мајка му на Туриду, каков грев направил нејзиниот син. На тоа се надоврзува и Алфио, кој по подолго време се вратил во селото и кој кажува дека и тој го видел Туриду како се вртка околу неговата куќа. Зборовите на Сантуца и Алфио ја фрлаат Лучија во сомнеж и страв. По некое време, на сцената доаѓа и Туриду. Сантуца сака да зборува со него, но се појавува Лола, која заедно со Туриду заминува во црквата. Селаните ја сметаат Сантуца за грешница и ѝ ја затвораат портата на црквата, така што таа останува сама и отфрлена од сите. Кога пристигнува Алфио, таа му кажува за прељубата на Лола и тој се заканува дека ќе му се одмазди на Туриду. Сантуца се кае за својата постапка и, за да го спаси саканиот, заминува да ги викне карабинерите со цел да го спречат Алфио. По црковната служба, Туриду ги поканува другарите да се напијат во неговата кафеана. Таму, доаѓаат и Лола и Алфио, а Туриду ги гледа како танцуваат. По острата расправија, Алфио и Туриду закажуваат двобој. Туриду ѝ се обраќа на својата мајка, со молба да ја чува Сантуца, ако тој не се врати. Лучија сè уште не сфаќа што се случува, а кога пристигнува Сантуца со карабинерите, веќе е доцна, зашто се слуша гласот дека Туриду е мртов.

7. Палјачи

<https://www.youtube.com/watch?v=UYgVjDZCkT4>

(опера-филм со англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=sljvamShlD8>

(опера-филм- англиски и руски)

Популарната актерска група пристигнува во селото. Селаните воодушевено ги пречекуваат. Канио, водачот на патувачкиот театар најавува дека вечерва ќе се изведе преставата со љубовни незгоди на Палјачо. Некој од публиката злонамерно му дофрли дека и тој има такви проблеми со својата млада сопруга Неда во која е заљубен еден од членовите на групата-Тонио. Канио за прв пат покажува љубомора- нема да толерира флертување со Неда.

Црковното своно повикува на вечерната служба. Мажите меѓу кои е и Канио заминуваат во меаната. Неда останува сама. Вознемирена е поради љубомората и лутината на својот сопруг. Доаѓа Тонио. Се обидува да ја придобие. Таа го одбива и го брка потсмевајќи му поради лошиот физички изглед. Тонио добива желба за одмазда.

Всушност, Неда има љубовник (Силвио) кој и предложил таа ноќ заедно да избегаат. Тонио го слушнал разговорот и трча во меаната да го извести Канио. Канио стигнува на време кај Неда и Силвио, но Силвио успева да избега пред Канио да го препознае. Тој и се заканува на Неда со нож да го открие името на љубовникот, но таа останува цврста.

Време е за преставата. Народот се собира, а Канио оди да се пресвлече.

Комедијата започнува. Неда ја игра Колумбина која се состанува со љубовникот додека нејзиниот сопруг Палјачо (Канио) не е тука. Планираат да го отрујат за време на вечерата. Палјачо се појавува, а љубовникот Арлекино бега. Тонио кои игра улога на Тадео, злобно ја поттикнува љубомората на Канио уверувајќи го дека жената му е невина. Канио заборава на улогата и повторно започнува да бара од Неда да го открие името на љубовникот. Публиката прво им се восхитува бидејќи мисли дека глумат многу реалистично, но набрзо сфаќа дека нешто не е во ред. Канио ја прободува Неда, а потоа и Силвио кој излегол од публиката да и помогне. Канио е очаен бидејќи сфатил што направил. Извикува дека комедијата е завршена.

8. Мадам Батерфлај

<https://www.youtube.com/watch?v=nYZhv4Wwa4E>
(опера со англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=3stgof-xyNo>
(опера-филм со англиски превод)

Дејството се одвива во јапонскиот град Нагасаки во почетокот на 20. век. Млад офицер на морнарицата на САД (Пинкертон) се жени со петнаесетгодишната Јапонка Чо Чо Сан. На свадбата, Пинкертон зборува со американскиот конзул фалејќи ја убавината на својата невеста, но исто така изразува мислење дека среќата може да се најде само во неговата земја. Конзулот го советува Пинкертон дека јапонската жена нема да ја сфати свадбата како краткотрајна авантура. За време на церемонијата, вујкото на невестата Бонза пристигнува и го прекинува венчавањето, велејќи дека невестата ја изневерила својата вера со преминување во христијанство. Пинкертон го исфрла.

Три години подоцна, Чо Чо Сан, сега позната како Мадам Батерфлај, сè уште има надеж дека нејзиниот сопруг ќе се врати. Пинкертон, преку конзулите и испраќа пари само за основни потреби, поради што таа и нејзиното дете живеат во сиромаштија.

Горо и предлага да премине да живее во домот на богатиот Јамадари како некогашна гејша, но таа одбива. Кога конзулот Шарлс ќе и каже дека Пинкертон веројатно никогаш нема да се врати, Мадам Батерфлај се вознемирува и му вели дека во тој случај и останува самоубиство или враќање во претходниот живот како гејша.

Сепак, Пинкертон доаѓа во Јапонија. Мадам Батерфлај е среќна. Својот сопруг го пречекува заедно со својот син облечена во венчаница. Но, Пинкертон е со својата американска сопруга и сака да го земе со себе синот Горо. Тогаш Чо Чо Сан сфаќа дека нејзиниот сопруг никогаш нема да и се врати. Со скршено срце се согласува да го предаде својот син, но само лично на неговиот татко. Таа се збогува со детето, а потоа се самоубива со харакири. Оддалеку се слуша Пинкертон како го пее нејзиното име.

9. Волшебниот стрелец

<https://www.youtube.com/watch?v=G8GFvzxLq4Y>
(опера-филм со англиски превод)

https://mk.wikipedia.org/wiki/Волшебниот_стрелец

„Макс е заљубен во Агата, ќерката на шумарот Куно. Тој сака да го наследи Куно како шумар и да се ожени со Агата, но услов за тоа е да победи на натпреварот во стрелање. Во првиот обид не успева. Каспар ја продал својата душа на злостниот дух Замијел. Тој го уверува Макс да употреби магични куршуми за да победи, а Макс тоа го прифаќа.

Агата е нервозна, а Еншен ја смирува. Макс се појавува и веднаш заминува со објаснување дека оди да го бара еленот кој го убил во долината на волците. Таму, сред привидувања и чудни звуци, Каспар подготвува седум куршуми за Макс. Последниот од нив ќе се однесува по вољата на Замијел, но Макс тоа не го знае.

Агата се подготвува за свадбата со Макс. Ѓ се јавуваат ноќни мори, но Еншен повторно ја теши.

Користејќи ги тие шест магични куршуми, Макс победува на натпреварот во стрелање. Војводата му наредува да пука во бел галеб со својот седми куршум. Макс пука, галебот одлетува, а Агата паѓа неподвижна. Подоцна ѝ се враќа свеста и изгледа дека ја спасил Пустиникот. Се открива дека Каспар е мртов (го убил бесниот дух Замиел). Макс признава дека бил во сојуз со злостниот Замијел.

Со посредство на пустиникот, војводата му одредува симболична казна. Се најавува дека Макс и Агата ќе се венчаат за една година.“

10. Кармен

<https://www.youtube.com/watch?v=RnB3W9sXlCc>
(опера-филм со англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=olPDge6jTC8>
(опера-филм со англиски превод)

<https://www.youtube.com/watch?v=xokhKx8vBf4>
(скратена опера-цртан филм со англиски превод и аутопревод на македонски јазик)

<https://study.com/academy/lesson/carmen-the-opera-synopsis-music-composer.html>
(содржина со слики на англиски)

<https://www.youtube.com/watch?v=lKQJ1WAC9AM>
(содржина во 3 минути- англиски)

<https://www.britannica.com/topic/Carmen-opera-by-Bizet>

<https://www.liveabout.com/synopsis-of-carmen-724320>

<https://www.zanimljivamuzika.com/2008/04/karmen/>